

PIERRE BOURDIEU: UMĚLECKÉ POLE

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

UMĚLECKÉ POLE

- ✘ „Pole je síť objektivních vztahů (nadvlády a podřízenosti, vzájemného doplňování nebo protivenství atd.) mezi pozicemi.“
- ✘ „Literární pole (atd.) je pole sil, které působí na všechny, kdo do něho vstupují, a to rozdílně podle pozice, jakou v něm zaujímají.“

NABÍDKA A POPTÁVKA

- ✘ Prostor výrobců – umělecké pole.
- ✘ Prostor spotřebitelů – mocenské pole.
- ✘ Nachází-li umělecké dílo publikum, nejde o vědomou snahu.

Pierre Bourdieu: *Pravidla umění. Vznik a struktura literárního pole*. Brno: Host, 2010.

UMĚLECKÉ DÍLO

- ✘ Vymanění ze závislosti na poptávce = popření trhu.
- ✘ „Čisté“ umělecké dílo – bez ceny a neocenitelné, nemá tržní hodnotu a trh.
- ✘ Umělec je svobodný, ale umře hlady. Symbolicky zvítězí, pokud prohraje ekonomicky a naopak.

VĚDA O UMĚNÍ

- ✗ Předmětem je vztah mezi dvěma strukturami:
  - + struktura objektivních vztahů mezi pozicemi v poli produkce,
  - + struktura objektivních vztahů mezi zaujímáním pozic v prostoru děl.

ZAÚJÍMÁNÍ POZIC

- ✘ Zaujímánání pozic – z velké části záporně.
  - ✘ Vymezení vůči „posvěceným“ předchůdcům.
  - ✘ Distinktivní hodnota.
-
- ✘ Dějiny románu – snaha očistit román od všeho, co jej definuje, od zápletky, děje, hrdiny.

UMĚLECKÉ DÍLO

✘ Časový skluz mezi nabídkou a poptávkou:
je třeba prosadit normy percepce uměleckého díla.

17. století – nejuznávanější literáti mají nejvíc peněz

19. století – komerční (nejméně uznávaní) literáti
mají nejvíc peněz

HIERARCHIE ŽÁNŘŮ V 19. STOLETÍ

- ✘ Divadlo – nízký věhlas, nízké náklady, vysoké zisky pro malý počet tvůrců.
- ✘ Román – uprostřed, relativně vysoké zisky pro velký počet autorů (ke komerčnímu úspěchu musí oslovit i maloměšťanstvo či dělnictvo).
- ✘ Poezie – vysoký věhlas, malý zisk pro malý počet tvůrců.

STRATEGIE VÝROBCŮ

× Dva krajní póly:

- + naprostá cynická podřízenost poptávce (kulturní statky jsou výrobky), krátkodobý zisk,
- + absolutní nezávislost vůči trhu (antieconomická ekonomika čistého umění), dlouhodobě může být zisk.

Pierre Bourdieu: *Pravidla umění. Vznik a struktura literárního pole*. Brno: Host, 2010.

VÝROBNÍ CYKLUS

- ✘ Krátkodobý výrobní cyklus – předjímání poptávky, komerční distribuční systém, propagace (reklama), rychle stárnoucí výrobky.
- ✘ Dlouhodobý výrobní cyklus – riziko spojené s kulturními investicemi, svébytné zákony obchodu s uměním, nenachází odbyt v přítomnosti.

DLOUHODOBÝ VÝROBNÍ CYKLUS

- ✘ Recepce komerčních děl nezávisí na úrovni vzdělání.
- ✘ „Čistá“ umělecká díla jsou přístupná pouze těm, kteří je umí vnímat a ocenit.
- ✘ Škola určuje, co má být předáno dál.
- ✘ Umělci se ale proti ní bouří.

DLOUHODOBÝ VÝROBNÍ CYKLUS

- ✘ Akumulace symbolického kapitálu – péče o jméno, které umožňuje posvětit artefakty a osoby, dát jim hodnotu, vytěžit zisk.
- ✘ Symbolický kapitál – odepřený ekonomický kapitál, za určitých okolností může přinést zisk.
- ✘ Platí pro všechny: autor, kritik, obchodník s obrazy, nakladatel, ředitel divadla...
- ✘ Posvěcení autoři se postupně prosazují na trhu.

„SYMBOLICKÁ ALCHYMIE“

- ✘ Spolupráce mnoha činitelů (s rozdílnými zisky) zapojených do výrobního pole:
  - + neznámí umělci,
  - + posvěcení mistři,
  - + kritici,
  - + vydavatelé,
  - + čtenáři,
  - + obchodníci,
  - + ...

VZNIK DÍLA

- ✘ Umělci jsou závislí na průvodních aktivitách, komentářích.
- ✘ Komentátoři se také podílejí na vzniku díla.
- ✘ Umění do sebe včleňuje úvahy o umění.

ZHODNOCENÍ DÍLA

- ✘ Umění je výrobek se symbolickým významem.
- ✘ Zhodnocuje se kolektivní vírou, stejně jako náboženské statky a služby, amulety, úkony.
- ✘ „Dvorské šaty mají význam jen na královském dvoře.“

DÍLO

- ✘ Žádné umělecké dílo neexistuje samo o sobě, mimo vztahy s ostatními díly.
- ✘ „Řízený systém odlišností a rozptylů“, které definují každé jedinečné dílo.

DÍLO

- ✘ Analýza uměleckých děl:

teoretik, který „za předmět svých analýz bere svou vlastní, sociologicky neanalyzovanou zkušenost kultivovaného čtenáře.“

- ✘ Historická analýza – podmínky, za kterých probíhá „chápání“.

HABITUS

= „princip společenské strukturace existence v čase, tedy všech anticipací a presupozic, jejichž prostřednictvím nejen prakticky konstruujeme smysl světa, tj. jeho význam, ale neoddělitelně s tím také jeho nastávající orientaci.“

Pierre Bourdieu: *Pravidla umění. Vznik a struktura literárního pole*. Brno: Host, 2010.

HABITUS

[(habitus) (kapitál)] + pole = jednání

Pierre Bourdieu. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge, 1984.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

